

RAPPORT RAPPORT

Reiselivskompetanse i Buskerud

gjennomført i forbindelse med VRI prosjektet

Ingunn Elvekrok
Pia Gulbrandsøy

Rapporter fra Høgskolen i Buskerud

Nr.71

Reiselivskompetanse i Buskerud

gjennomført i forbindelse med VRI prosjektet

av

Ingunn Elvekrok og Pia Gulbrandsøy

Høgskolen i Buskerud
Drammen/Hønefoss 2009

Høgskolen i Buskerud (HiBu)s publikasjoner kan kopieres fritt og videreformidles til interesserte uten avgift.

En forutsetning er at navn på utgiver og forfatter(e) angis, og angis korrekt. Det må ikke foretas endringer i verket.

ISBN 978-82-91116-94-5

ISSN 0807-4488

Forord

Notatet er utarbeidet i forbindelse med VRI prosjektet i Buskerud. Programmet Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI) er Forskningsrådets særskilte satsing på forskning og innovasjon i norske regioner. Programmet skal bidra til økt innovasjon og verdiskaping i regionalt næringsliv.

Formålet har vært å kartlegge reiselivskompetanse i Buskerud.

Etter først å beskrive hva vi mener med begrepene kompetanse og reiselivskompetanse, har vi laget en oversikt ulike miljøer som har reiselivskompetanse i Buskerud. Vi har ikke hatt som mål å kartlegge alle reiselivsbedriftene i fylket.

Virkemidlene som benyttes i VRI programmet har det til felles at de søker å stimulere samarbeid og samhandling mellom aktører i verdikjedene, både horisontalt og vertikal. Gjennom å stimulere økt samhandling mellom FoU-institusjoner, bedrifter og regionale myndigheter og å knytte bånd til andre nasjonale og internasjonale nettverks- og systemvirkemidler¹ har man forventninger om økt innovasjon og verdiskaping i det regionale næringslivet.

Vi håper at oversikten bidrar til en bedre oversikt over potensielle bidragsytere i forbindelse med samarbeidsprosjekter innenfor reiselivsområdet.

For den som er spesielt interessert i den lokale matens plass i reiselivet henvises det til to andre rapporter utgitt innenfor VRI prosjektet (Espelien og Jakobsen, 2008; Elvekrok og Espelien, 2009).

Drammen /Hønefoss 15. november 2009

Ingunn Elvekrok
Høgskolen i Buskerud

Pia Gulbrandsøy
Høgskolen i Buskerud

¹ Arena, Norwegian Centres of Expertise (NCE) og Regions of Knowledge mfl.

Sammendrag

Notatet drøfter kompetansebegrepet og gir en oversikt over reiselivskompetansen i Buskerud. Oversikten inkluderer viktige offentlige institusjoner, FoU-miljø og *eksempler* på bedrifter med reiselivskompetanse.

Stikkord: kompetanse, reiseliv, Buskerud

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Sammendrag	4
Innholdsfortegnelse	5
1. Innledning	6
2. Kompetansebegrepet	6
2.1 Felleskompetanse	6
2.2 Formell, uformell og real kompetanse.....	7
2.3 Generell og spesifikk kompetanse	7
2.4 Å besitte kunnskap og å bruke kompetanse	8
2.5 Reiselivskompetanse	8
3. Arenaer for uformell kompetanseutveksling	8
3.1 Nasjonale programmer.....	9
3.2 Regionalt/stedlig initiativ.....	10
4. Oversikt over reiselivskompetanse i Buskerud.....	11
4.1 Organisering av oversikten	11
4.2 Buskerud	13
4.3 Drammensregionen.....	14
4.4 Midtbuskerud.....	14
4.5 Hallingdalsregionen.....	15
4.6 Kongsbergregionen.....	16
4.7 Ringeriksregionen	16
5. Avslutning	17
Figur 1: Innovasjonsspiralen i skjæringspunktene i et trippel helix samarbeid	12
Figur 2: Politiske regioner i Buskerud.....	12

1. Innledning

Reiselivet er ingen næring i tradisjonell forstand. Den består av flere bransjer som har det til felles at en vesentlig del av virksomheten består i å tilfredsstillende fritidsreisende, konferanse kunder og andre reisendes behov for varer og tjenester. En definisjon på reiseliv kan være *et system av ulike bransjer og funksjoner som sammen oppfyller den reisendes behov og gir den reisende en opplevelse*².

Følgelig er reiselivsproduktet slik det oppleves av kunden sammensatt av en rekke produkter og tjenester. Det er samspillet mellom disse som skaper totalproduktet og kundens totalopplevelse.

Aktørene i verdiskapningskjeden, som består av både bedrifter, institusjoner, reiselivslag og kommune, er gjensidig avhengige av hverandre for å tilfredsstillende den tilreisendes behov.

2. Kompetansebegrepet

Kompetanse kommer av latin *competentia*, og refererer til «å kunne noe», «å være i stand til», men begrepet brukes gjerne i flere ulike betydninger, på personnivå, bedriftsnivå, og i noen tilfeller på enda høyere nivå som kommune og fylke. Begrepsinnholdet kan derfor være vanskelig å definere.

Kompetanse brukes ofte som en generell betegnelse på produktive og skapende evner hos individer og organisasjoner. Kompetanse hos individer er kunnskaper, ferdigheter og evner som kan bidra til å løse problemer og/eller utføre arbeidsoppgaver. Den kompetansen som et individ har, påvirker dermed produktiviteten i en arbeidssituasjon.

De fleste empiriske studier som analyserer betydningen av kompetanse, bruker begrepet i den betydning at kompetansen påvirker produktiviteten i en arbeidssituasjon eller omstillingsevnen ved endringer i arbeidssituasjonen. Hvor godt en arbeidstaker utfører en arbeidsoppgave, avhenger ikke bare av vedkommendes evner, men også av motivasjon og innsatsvilje. Motivasjon og vilje vil påvirke hvor mye et individ utnytter sin kompetanse. Linda Lai³ tar hensyn til dette når hun definerer kompetanse som 'de samlede kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger som gjør det mulig å utføre aktuelle funksjoner og oppgaver i tråd med definerte krav og mål'.

Kompetanse er slik sett et relativt begrep, hvor kompetansen til å fylle funksjoner og oppgaver må ses i sammenheng med hvilke krav som stilles til funksjonene og oppgavene som skal løses. Kunnskapsdepartementets NOU 1997:25 danner grunnlaget for den følgende drøfting om kompetansebegrepet⁴.

2.1 Felleskompetanse

Når flere arbeider sammen i grupper, organisasjoner og bedrifter, kan det utvikles noe en kan kalle felleskompetanse. Felleskompetansen i slike grupper er mer enn summen av de individuelle kompetansene fordi den bl.a. vil være avhengig av hvordan de ulike individuelle kompetansene står til hverandre, hvordan de kombineres og av gjensidig læring. En viktig del av

² Stortingsmelding nr 15 1999-2000, Lønnsomme og konkurransedyktige reiselivsnæringer

³ Strategisk kompetanseledelse, 2004

⁴ Denne drøftingen er igjen basert på Nordhaug og Gooderham (1996) og Larsen, Longva, Pape og Reichborn (1997).

felleskompetansen i en virksomhet vil være evnen til å utnytte enkeltpersonenes kompetanse på en best mulig måte.

Felleskompetanser er vanskelige å observere og måle, og det finnes derfor få studier på dette området. Det er likevel opplagt at felleskompetanse er av stor betydning i arbeids- og samfunnsliv. Utvikling av kompetanse hos individer i en virksomhet vil ofte samtidig bidra til utvikling av felleskompetansen i virksomheten.

Det å satse på kompetanseutvikling av de ansatte i en virksomhet, trenger ikke å gå på bekostning av utviklingen av felleskompetanse i virksomheten.

2.2 Formell, uformell og real kompetanse

En kan skille mellom formell, uformell og realkompetanse.

Formell kompetanse brukes om kompetanse som kommer til uttrykk gjennom offentlige eksamenspapirer, fagbrev osv.

Uformell kompetanse er kompetanse som er opparbeidet utenfor utdanningssystemet, for eksempel gjennom egen arbeidserfaring, observasjon og gjennom å lære av de en samarbeider med. Også innenfor et utdanningssystem kan en opparbeide seg uformell kompetanse. F. eksempel kan en ved å delta på et kurs i markedsføring både få formell kompetanse på markedsføring (studiepoeng, kursbevis) og samtidig opparbeide seg uformell kompetanse på gruppearbeid og konfliktløsning dersom gruppearbeid er brukt som læringsmetode.

Realkompetanse er det et individ reelt sett kan, og utvikles gjennom ulike former for læring, som f. eks. arbeidserfaring, opplæring i arbeidslivet og formell utdanning. Realkompetanse kan være vanskelig å måle og dokumentere.

Empiriske undersøkelser av hvilken betydning kompetanse har for individer, virksomheter og samfunn, burde ideelt sett i de fleste tilfeller vurdere betydningen av realkompetanse, men fordi det er problemer knyttet til å måle den, brukes gjerne formell kompetanse⁵ som variabel når en skal vurdere betydningen av kompetanse.

2.3 Generell og spesifikk kompetanse

Individuell kompetanse kan ha ulike grader av anvendelighet. Kompetanse som kan brukes over et bredt felt og av mange arbeidsgivere, kaller vi generell kompetanse. Dersom kompetansen bare kan brukes i spesielle sammenhenger, snakker vi om spesifikk kompetanse. Bransjespesifikk kompetanse er bare anvendelig innen en bestemt bransje, og bedriftsspesifikk kompetanse begrenser ytterligere det området hvor kompetansen kan brukes.

Eksempler på bedriftsspesifikk kompetanse kan være kunnskap om produksjonsprosesser i en bedrift som produserer et unikt produkt, eller ferdigheter i bruk av datapakker som er skreddersydd for bedriften.

Eksempler på mer generell kompetanse er kunnskap om produksjonsprosesser/datapakker som anvendes i mange bedrifter. Spesifikk kompetanse er dermed i mindre grad omsettelig på arbeidsmarkedet enn generell kompetanse. Arbeidstakere som har mye generell kompetanse, har større muligheter til å få arbeid hos andre arbeidsgivere enn arbeidstakere med mye bedriftsspesifikk kompetanse, men lite generell kompetanse.

⁵ målt ved utdanningsnivå

2.4 Å besitte kunnskap og å bruke kompetanse

Det er også en viktig distinksjon mellom å ha kunnskap om et område og å ha kompetanse til å bruke den tilgjengelige kunnskapen. For eksempel finnes det en stor mengde offentlig statistikk og analysemateriale som er tilgjengelig gjennom bransjeorganisasjoner og offentlige publikasjoner, som altfor få bedrifter gjør seg nytte av i sitt daglige arbeid.

For å kunne nyttiggjøre seg tilgjengelig kunnskap må bedriftene vite at den finnes, hvor den finnes og i neste omgang forstå hvordan de kan ha nytte av materialet i eget arbeid. For å kunne gjøre nytte av kunnskapen må det med andre ord være etablert mekanismer eller strukturer som oversetter og gjør kunnskapen tilgjengelig for de personer, bedrifter eller organisasjoner som kan bruke kunnskapen i egen forretningsutvikling.

Det er heller ikke alle bedrifter som er flinke nok til å dra nytte av sine egne besøksstatistikker og kundetilbakemeldinger i videre produktutvikling og markedsbearbeiding.

2.5 Reiselivskompetanse

Det er en utfordring å definere reiselivskompetanse siden reiselivsnæringen er sammensatt av ulike næringer eller bransjer, som servering, overnatting, destinasjoner og opplevelse (NHO Reiselivs kategorisering av sine medlemsbedrifter). I noen tilfeller kan en også ta med transport i denne definisjonen. Innenfor disse næringene/bransjene finnes det en rekke yrker og arbeidsområder med ulike kompetansebiter. Et eksempel kan hentes fra et hotell hvor man har resepsjonisten som har kunnskap om service og kundebehandling, kokken som har kunnskap om mat, servitøren som har kunnskap om mat, vin og kundebehandling, husøkonomen som har kunnskap om rengjøring og hotellsjefen som har kunnskap om økonomi, markedsføring og personalledelse. Ingen av disse kunnskapene er unike for reiselivet, men kan hver for seg benyttes innenfor andre områder. Allikevel er det få som vil nekte for at et hotell faller inn under kategorien reiselivsbedrift.

Reiselivskompetanse kan i denne sammenhengen defineres som kompetanse som er nyttig for og som anvendes innenfor aktiviteter som kan knyttes til reiselivsnæring, i tillegg til oversiktskunnskap om reiselivsbransjen. Slik kompetanse kan 'eies' av alle som arbeider med reiselivsrelaterte oppgaver, privat og offentlig.

Kartleggingen omfatter dermed bedrifter og organisasjoner og offentlige institusjoner som arbeider med reiselivsrelaterte aktiviteter.

3. Arenaer for uformell kompetanseutveksling

I en fragmentert reiselivsnæring preget av mange små bedrifter med til dels lav formell kompetanse kan mangel på læringsstøtte, læringsstrykk og læringsarenaer lett resultere i nedprioritering av læring og utviklingsarbeid.

Tilrettelegging av læringsarenaer der bedrifter, regionale utviklingsaktører og kunnskapsmiljøer møtes for utveksling av kunnskap og erfaring og styrker nettverket mellom seg, forventes å bidra positivt til uformell læring, innovasjon og generell utvikling av reiselivsbedriftene.

Under følger eksempler på prosjekter og aktører som på ulike måter legger til rette for uformell læring av betydning for reiselivsnæringen i Buskerud. Vi har delt inn i nasjonale programmer og aktiviteter initiert på fylkes-/regionalt-/stedlig nivå.

3.1 Nasjonale programmer

Tre nasjonale stasjoner på arena og systemutvikling i reiselivet har hatt stor betydning for å bygge nettverk og styrke den uformelle reiselivskompetansen i Buskerud. Dette er først og fremst Arena programmet Innovativ Fjellturisme. Dernest har Buskerudbedrifter deltatt i to initiativ for å søke NCE status på fjellturisme. Selv om ikke prosessene førte frem til ønsket resultat, har det utvilsomt bidratt til læring. Det siste initiativet er VRI satsningen som er i startfasen.

ARENA Innovativ Fjellturisme

ARENA programmene er en felles satsning mellom Innovasjon Norge, Norges Forskningsråd og SIVA. Arena-programmets mål er å øke verdiskapingen i regionale næringsmiljøer gjennom å styrke samspillet mellom næringsaktører, kunnskapsaktører og det offentlige. Programmet henvender seg til regionale næringsmiljøer (næringsklynger) hvor det er en konsentrasjon av bedrifter innen en bransje/verdikjede og relevante kompetansemiljøer.

Arena Innovativ Fjellturisme er et av tre prosjekt innenfor reiseliv. Destinasjonene Geilo, Hemsedal, Golsfjellet (alle Buskerud), Vrådal, Rjukan, Rauland og Hovden utgjør klyngen. Hovedmålet har vært å etablere en varig fjellturismeklynge med fokus på innovasjon og internasjonalt orientert sommerturisme. Dette startet som et 5 årig prosjekt (2004 – 2008), som nå fortsetter i bedriftenes egen regi gjennom Innovativ Fjellturisme AS.

Ved å fokusere på innovasjon, nyskaping og samarbeid mellom næringsmiljøene, kunnskapsmiljøer, og offentlige støttespillere skal det skapes nye arbeidsplasser og mer lønnsomme bedrifter.

Innovativ fjellturisme har fokusert fire områder: (1) **Nettverk og kompetanse**, der målet har vært å øke viljen og evnen til samarbeid og samspill mellom aktører innen for triple helix modellen, både på destinasjonsnivå og innenfor klyngen, (2) **Entreprenørskap og produktutvikling**, der målet har vært å øke antall nyetableringer, samt økt produktutvikling på destinasjonene, (3) **Konseptuering og salg**, der målet har vært å konseptuere, pakke og teste ut nye produkter mot aktuelle målgrupper, i tillegg til å videreutvikle eksisterende produkter, samt (4) **Rammebetingelser**, der målet har vært å påvirke rammebetingelsene for fjellturismen som næring.

VRI Buskerud

Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI) er Forskningsrådets særskilte satsing på forskning og innovasjon i norske regioner i perioden 2007 - 2017. Programmet skal bidra til økt innovasjon og verdiskaping i regionalt næringsliv ved å stimulere til økt samhandling mellom FoU-institusjoner, bedrifter og regionale myndigheter, og å knytte tette bånd til andre nasjonale og internasjonale nettverks- og systemvirkemidler.

I Buskerud står et partnerskap bestående av Høgskolen i Buskerud, Innovasjon Norge BuVe, Buskerud Fylkeskommune, NHO Buskerud, LO Buskerud, representanter for næringsaktører⁶, samt Norges forskningsråds regionale representant i fylket.

⁶ Reiselivsnæringen er representert ved Hallingdal Reiseliv

Muligheter for fremtidig vekst og utvikling springer ut av naturgitte og historiske forhold, og i Buskerud satses det på tre områder; industri, reiseliv og helse.

Målet med VRI Buskerud Reiseliv er å arbeide for nye former for samarbeid på ulike nivå som vil bidra til innovasjoner i form av nye produkter, nye organisasjonsformer og nye måter å drive markedsarbeid på. Fellesnevner for satsingen er samarbeid i bedriftsnettverk om utvikling av eksisterende ressurser for regional innovasjon. Bedriftsnettverkene det er snakk om er både horisontale⁷, og vertikale⁸. Ressursene det dreier seg om kan være naturbaserte, kulturbaserte eller kompetansebaserte. Dette skal i neste hånd styrke den regionale reiselivsnæringens attraktivitet i nasjonale og internasjonale markeder.

3.2 Regionalt/stedlig initiativ

Vi tar med et eksempel på samarbeid på fylkesnivå, et eksempel på regional samarbeid og et på stedlig samarbeid. Team Reiseliv er et nettverk med representanter for bedrifter og organisasjoner som er viktige for reiselivsutviklingen i Buskerud fylke. Hallingkost er et regionalt nettverk innenfor matproduksjon/servering med medlemmer i Hallingdal og etter hvert også øvre Numedal. Destinasjon Geilo er et områdeselskap for Hol kommune.

Team reiseliv

I Buskerud Fylkeskommunes reiselivsstrategi for Buskerud 2006-2008⁹ er visjonen 'å utvikle lønnsomme reiselivsnæringer forankret i steders identitet, natur og kultur med høy kvalitet og internasjonal attraksjonskraft, innenfor de rammebetingelser som til enhver tid trekkes opp'. De strategiske satsingsområdene dreier seg om reisemålsutvikling, markedsorientert produktutvikling, kommunikasjoner og kompetansheving.

I forlengelsen av reiselivsstrategien ble det etablert et partnerskap, Team Reiseliv, som skal sikre dialog mellom partene, følge opp reiselivsstrategien og være proaktive i forhold til å identifisere og iverksette tiltak. Partnerskapet ledes av fylkeskommunen, og består ellers av representanter fra fylkesmannens landbruks- og næringsavdeling, høgskolen i Buskerud, Norsk bygdeturisme og gardsmat, Buskerud bondelag, Statens vegvesen, samt representanter fra områdeselskaper¹⁰ og reiselivsbedrifter.

Team Reiseliv har møter omtrent 4 ganger i året, og diskuterer aktuelle reiselivssaker. Møtestedet ambulerer rundt i fylket.

Det henvises for øvrig til gjeldene reiselivsplan for Buskerud, samt forarbeidene til Buskerud fylkes delplan reiseliv som sendes på høring i desember 2009¹¹ og forventes politisk vedtatt våren 2010.

Hallingkost BA

Hallingkost ble formelt stiftet i 2002, og har i dag passert 60 medlemmer. Av disse er ca halvparten matprodusenter og resten serveringsbedrifter og områdeselskap. Produsentene omsetter for over 14 millioner kroner og sysselsetter over 50 personer i Hallingdal. Hallingkost

⁷ mellom ulike bedrifter på en destinasjon, og også samarbeid mellom destinasjoner

⁸ kunde - leverandørsamarbeid

⁹ Se "Reiselivsstrategi for Buskerud", publisert på nettsidene til BFK:

<http://www.bfk.no/Modules/article.aspx?ObjectType=Article&Article.ID=2002&Category.ID=1263>. En ny delplan for reiseliv som forventes å behandles politisk våren 2010 er under for øvrig utarbeidelse.

¹⁰ Områdeselskaper er her en betegnelse som brukes for de som har påtatt seg eller fått tildelt oppgaven med å samle reiselivsbedriftene i sitt område. Dette er Hallingdal Reiseliv, Rådet for Drammensregionen, Kongsberg Turistservice, Ringerike Næringsforum og Næringshagen i Sigdal.

¹¹ Høringsdokumentet er tilgjengelig på www.bfk.no

fikk Bygdeutviklingsprisen fra Innovasjon Norge avdeling Buskerud og Vestfold i 2009.

Hallingkost har i sine vedtekter slått fast at selskapet vil være en regional utviklingsaktør innen mat, og har vært en pioner i å utvikle lokal matkultur og å presentere den på nye, spennende måter. Et eksempel er Hallingtapas, som både er ei praktbok om småretter basert i lokale produkter og tradisjoner og et virkemiddel i strategien for å øke bruken av lokal mat i serveringsbedriftene i Hallingdal.

Hallingkost jobber aktivt og målrettet med å bygge nettverk for og mellom både produsenter av lokale matspesialiteter, opplevelsesbedrifter og serveringsbedrifter i Hallingdalsregionen.

Destinasjon Geilo BA

Destinasjon Geilo er et privateid selskap der driften primært blir finansiert med andelsavgift fra de enkelte eiere, som i dag teller rundt 90 stykker.

Destinasjon Geilo BA har som hovedformål å videreutvikle Geilo som helårlig destinasjon, og å profilere og markedsføre Geilo nasjonalt og internasjonalt.

Destinasjon Geilo forvalter nettsiden geilo.no, og har felles bookingssystem for geilobedriftene.

4. Oversikt over reiselivskompetanse i Buskerud

Formålet med dette notatet er å gi en oversikt over reiselivskompetansen i Buskerud. Innenfor gitte rammer har vi avgrenset dette til å gi en oversikt over miljøer med reiselivskompetanse. Vi holder oss med andre ord til det aggregerte nivået.

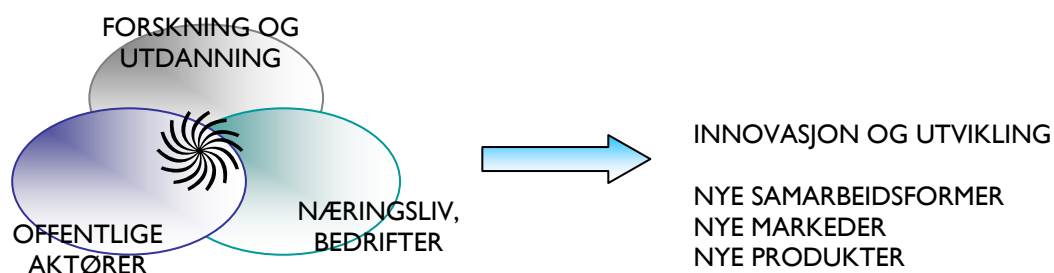
En oversikt over enkeltbedriftenes kompetanse faller med andre ord utenfor rammene av notatet. Vi anbefaler imidlertid alle bedrifter som ikke har en oppdatert oversikt over tilgjengelig kompetanse i sin bedrift å gjennomføre en kompetansekartlegging¹². Dette vil gi bedriften en strukturert oversikt over hvilke kompetanse medarbeiderne har i dag. Tilsvarende må en gjøre en strategisk analyse av hvilken kompetanse bedriften trenger for å være lønnsom i dag og fremover.

Deretter kan man sammenligne den kompetansen man har med den man trenger (gapanalyse), og bruke dette aktivt i opplæringsplaner og ved rekruttering av nye medarbeidere.

4.1 Organisering av oversikten

En av antakelsene bak VRI er at en tettere kobling mellom utdanning, offentlig virksomhet og næringsaktører – det vi kaller trippel helix tankegang – øker sannsynligheten for å skape gode spiraler av regional innovasjon og utvikling. Dette er illustrert i figur 1 neste side.

¹² både utdanning og evne til å utføre og mestre en arbeidsoppgave

Figur 1: Innovasjonsspiralen i skjæringspunktene i et trippel helix samarbeid

Vi har valgt å følge denne inndelingen i tre aktør når vi har gruppert kompetansemiljøene innenfor reiselivet i Buskerud.

Etter å ha gitt en oversikt over reiselivskompetanse på fylkesnivå, ser vi på reiselivskompetansen i de enkelte regionene i Buskerud. Regioninndelingen følger fylkeskommunens inndeling, jfr. figur 2.

Figur 2: Politiske regioner i Buskerud

Under næringsaktører har vi tatt med områdeselskaper og kompetansemiljøer organisert som AS eller BA. I tillegg har vi nevnt **eksempler** på reiselivsbedrifter kategorisert i (1) attraksjoner- og/eller opplevelsesbedrifter, (2) transportbedrifter, samt (3) overnatting- og/eller serveringsbedrifter. Attraksjoner, transport, overnatting og servering er det vi vanligvis kaller reiselivets fire bein (Kamfjord,).

Hvilke bedrifter som er brukt som eksempler er vilkårlig og basert i den kunnskap og erfaringen forfatterne har. Eksemplene gir ingen indikasjon på størrelse, betydning eller styrken i reiselivskompetansen. For den som er interessert i en oversikt over alle reiselivsbedrifter i Buskerud dette henvises til SSBs statistikker.

4.2 Buskerud

TYPE VIRKSOMHET	BEDRIFT/ ORGANISASJON	AKTIVITETER
OFFENTLIG VIRKSOMHET	FYLKESMANNEN I BUSKERUD, LANDBRUKS- OG NÆRINGSAVDELINGEN	OPPFØLGING NASJONAL POLITIKK I SKJÆRINGSPUNKTET LANDBRUK OG REISELIV. SØKEINNSTANS NETTVERKSPROSJEKTER.
	BUSKERUD FYLKESKOMMUNE, UTVIKLINGSAVDELINGEN	REISELIVPLAN FOR BUSKERUD (FYLKESKOMMUNAL REISELIVSPOLITIKK) OPPFØLGING AV NASJONAL REISELIVSPOLITIKK SØKEINNSTANS REGIONALE UTVIKLINGSPROSJEKTER.
	INNOVASJON NORGE AVD BUSKERUD OG VESTFOLD	TILBYR TJENESTER INNENFOR FINANSIERING, KOMPETANSE, RÅDGIVNING, NETTVERK OG EKSPONERING. SØKEINNSTANS BEDRIFTSPROSJEKTER. ANSVARLIG FOR MARKEDSFØRING AV NORGE I UTLANDET.
NÆRINGS ORGANISASJON	NHO REISELIV/NHO BUSKERUD	NÆRINGSPOLITIKK PÅ REISELIVSOMRÅDET
	HANEN (TIDLIGERE NORSK BYGDETURISME OG GARDSMAT), AVD BUSKERUD	MEDLEMSORGANISASJON FOR BYGDETURISME OG GARDSMATPRODUSENTER. FORVALTER VAREMERKE HANEN. FELLES MARKEDSFØRING OG NETTSIDE
	BUSKERUD BONDELAG	MEDLEMSORGANISASJON FOR BØNDER I BUSKERUD. ENGASJERER SEG I FORHOLD TIL REISELIV SOM TILLEGGSNÆRING PÅ GÅRDSBRUK.
FORSKNING OG UTDANNING	HØGSKOLEN I BUSKERUD, SENTER FOR REISELIV	BACHELOR I REISELIV OG ENTREPRENØRSKAP REISELIVSFORSKNING UNDERSØKELSER OG UTREDNINGER /OPPDAG
	BI DRAMMEN	SPELALKURS I OPPLEVELSESØKONOMI (HØ2009). UNDERSØKELSER OG UTREDNINGER /OPPDAG.
	KONSULENTMILJØER MED REISELIVS KOMPETANSE MED ADRESSE BUSKERUD	REPLAN, HEMSEDAL ASPLAN VIAK, KONGSBERG/ SENTER FOR REISELIV, HØNEFOSS PAPIRBREDDEN INNOVASJON, DRAMMEN ATHENE PROSJEKTLEDELSE, SIGDAL INSAM, DRAMMEN
	ANDRE ¹³ KONSULENTMILJØER	TELEMARKSFORSKNING, BØ MIMIR, OSLO/LARVIK MENON, OSLO NORSK TURISTUTVIKLING, LILLEHAMMER HORWATH, OSLO DREIS, VOSS

¹³ i oversikten inngår bare selskap som i de senere årene har jobbet mye med reiselivsutvikling i Buskerud

4.3 Drammensregionen

TYPE VIRKSOMHET	BEDRIFT/ ORGANISASJON	AKTIVITETER
OFFENTLIG VIRKSOMHET	RÅDET FOR DRAMMENSREGIONEN	INTERKOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON, NÆRINGSUTVIKLING OG FELLES POLITIKK UTAD. SØKEINNSTANS REGIONALE UTVIKLINGSPROSJEKT FELLES MARKEDSFØRING AV DRAMMENSREGIONEN SOM REISEMÅL GJENNOM BROSJYRE/DRIFT AV NETTSTED.
UTDANNING	NÆRINGSKADEMIET	REISELIVSLINJE (HØ 2009)
	DRAMMEN VGS ÅSSIDEN VGS	SERVICE OG SAMFERDSEL (REISELIV) RESTAURANT- OG MATFAG (KOKK- OG SERVITØRFAG)
NÆRINGS AKTØRER	ATTRAKSJON/OPPLEVELSE .	DRAMMEN MUSEUM; HOLM GÅRD; VESTFOSSEN KUNSTLABORATORIUM...
	TRANSPORT	NETTBUSS
	OVERNATTING/SERVERING	SANDEN HOTELL; TOLLBODEN HOTELL/CHOICE, HOLMSBU SPA/QUALITY; HOLMSBU BAD...
	BYEN VÅR DRAMMEN	KOORDINERE OG MARKEDSFØRE DRAMMEN BY, HERUNDER OGSÅ REISELIV.
	HURUMHALVØYAS SKATTER	FELLES MARKEDSFØRING/NETTPORTAL FOR REISELIVSBEDRIFTENE I HURUM OG RØYKEN. ORGANISERT UNDER HURUM NÆRINGSRÅD.

I kommunene i regionen er det personavhengig reiselivskompetanse. Det samme gjelder lokale banker.

4.4 Midtbuskerud

TYPE VIRKSOMHET	BEDRIFT/ ORGANISASJON	AKTIVITETER
OFFENTLIG VIRKSOMHET	REGIONRÅDET FOR MIDT-BUSKERUD	INTERKOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON, NÆRINGSUTVIKLING OG FELLES POLITIKK UTAD. SØKEINNSTANS REGIONALE UTVIKLINGSPROSJEKT ET FORMALISERT SAMARBEID BÅDE PÅ POLITISK OG ADMINISTRATIVT NIVÅ
UTDANNING	ROSTHAUG VGS	RESTAURANT- OG MATFAG (KOKK- OG SERVITØRFAG)
NÆRINGS AKTØRER	ATTRAKSJONER/OPPLEVELSER	BLÅFARVEVÆRKET; LAUVLIA; VEIKÅKER GÅRD; ...
	TRANSPORT	NETTBUSS, KALSVOGNA TURBIL,...
	OVERNATTING/SERVERING	EGGEDAL BORGERSTUE; TYRIFJORD HOTELL;...
	NÆRINGSHAGEN I SIGDAL	AS EIET AV SIVA, BEDRIFTER OG ENKELTPERSONER I SIGDAL OG MODUM. SAMLOKALISERER KOMPETANSEBEDRIFTER; INITIERER OG GJENNOMFØRER NÆRINGSUTVIKLINGSPROSJEKT SAMMEN MED VIRKSOMHETER OG DET OFFENTLIGE I REGIONEN. HERUNDER OGSÅ REISELIVSPROSJEKT.

I kommunene i regionen er det personavhengig reiselivskompetanse. Det samme gjelder lokale banker.

4.5 Hallingdalsregionen

TYPE VIRKSOMHET	BEDRIFT/ ORGANISASJON	AKTIVITETER
OFFENTLIG VIRKSOMHET	REGIONRÅDET FOR HALLINGDALSREGIONEN	INTERKOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON, NÆRINGSUTVIKLING OG FELLESE POLITIKK UTAD. SØKEINNSTANS REGIONALE UTVIKLINGSPROSJEKT
UTDANNING	HALLINGDAL FOLKEHØGSKOLE	REISELIVSLINJE
	GOL VGS	RESTAURANT- OG MATFAG (KOKK- OG SERVITØRFAG)
NÆRINGS AKTØRER	ATTRAKSJONER/OPPLEVELSER . TRANSPORT OVERNATTING/SERVERING	SKISTAR, HEMSEDAL; HØVE STØTT, GEILO; NORSKE OPLEVELSER, HEMSEDAL;... HALLINGDAL BILLAG;... DR HOLMS/HISTORISKE; BARDØLA; VESTLIA/THON; GEILO FJELLANDSBY; PERS HOTELL; QUALITY SPA& RESORT NOREFJELL;...
	HALLINGKOST BA	MEDLEMSORGANISASJON FOR MATPRODUSENTER, SERVERINGSSTEDER OG OMRÅDESELSKAPER I HALLINGDAL OG ØVRE NUMEDAL. KONSEPTUTVIKLING, FORVALTNING OG MARKEDSARBEID AV VAREMERKET HALLINGKOST FELLES NETTSIDE
	HALLINGDAL REISELIV	OMRÅDE SELSKAP FOR HALLINGDALS KOMMUNENE. MARKEDSFØRER HALLINGDAL SOM REISEMÅL, MED VEKT PÅ SOMMERTURISME
	HEMSEDAL TURISTTRAFIKKLAG	OMRÅDE SELSKAP/MEDLEMSORGANISASJON. REISEMÅLSUTVIKLING, MERKEVAREBYGGING OG MARKEDSFØRING AV HEMSEDAL SOM REISEMÅL. KOORDINERING AV FELLESGODETILTAK. FELLES BOOKINGORDNING.
	DESTINASJON GEILO	OMRÅDE SELSKAP/MEDLEMSORGANISASJON. REISEMÅLSUTVIKLING, MERKEVAREBYGGING OG MARKEDSFØRING AV GEILO/HOL SOM REISEMÅL KOORDINERING AV FELLESGODETILTAK. FELLES BOOKINGORDNING.
	DBC NÆRINGSHAGE, GOL	AS EIET AV SIVA, BEDRIFTER OG ENKELTPERSONER MED TILKNYTTING TIL HALLINGDAL. SAMLOKALISERER KOMPETANSEBEDRIFTER; INITIERER OG GJENNOMFØRE NÆRINGSUTVIKLINGSPROSJEKTER SAMMEN MED VIRKSOMHETER OG DET OFFENTLIGE I REGIONEN. HERUNDER OGSÅ REISELIVSPROSJEKTER.

Det er generelt god reiselivskompetanse i Hallingdalskommunene, både i ledelsen og i nærings- og landbruksavdelingene. Det samme gjelder de lokale bankene.

4.6 Kongsbergregionen

TYPE VIRKSOMHET	BEDRIFT/ ORGANISASJON	AKTIVITETER
OFFENTLIG VIRKSOMHET	REGIONRÅDET FOR KONGSBERGREGIONEN	INTERKOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON, NÆRINGSUTVIKLING OG FELLES POLITIKK UTAD. SØKEINNSTANS REGIONALE UTVIKLINGSPROSJEKT
	NUMEDALSUTVIKLING IKS	INTERKOMMUNALT SELSKAP SOM SKAL BIDRA TIL NÆRINGSUTVIKLING OG SAMFUNNSUTVIKLING I FLESBERG, ROLLAG OG NORE OG UVDAL.
UTDANNING	KONGSBERG VGS	RESTAURANT- OG MATFAG (MATFAG)
NÆRINGS AKTØRER	KONGSBERG TURISTSERVICE AS	OMRÅDESELSKAP/MEDLEMSORGANISASJON. REISEMÅLSUTVIKLING, MERKEVAREBYGGING OG MARKEDSFØRING AV KONGSBERG M OMLAND SOM REISEMÅL. KOORDINERING AV FELLESGODETILTAK.
	ATTRAKSJON/OPPLEVELSE TRANSPORT OVERNATTING/SERVERING	SØLVGRUVENE; VERDENS MINSTE HOTELLKJEDE; ... TIME EKSPRESSEN, ... GRAND/QUALITY; FAMILIEN STORAAS; SEVLETUNET;..
	NORE OG UVDAL NÆRINGSSELSKAP BA	ANDELSLAG EIET AV EN REKKE BEDRIFTER I NORE OG UVDAL. FORMÅL Å BIDRA TIL NÆRINGSUTVIKLING I NORE OG UVDAL, HERUNDER REISELIVSUTVIKLING

I kommunene i regionen er det personavhengig reiselivskompetanse. Det samme gjelder lokale banker.

4.7 Ringeriksregionen

TYPE VIRKSOMHET	BEDRIFT/ ORGANISASJON	AKTIVITETER
OFFENTLIG VIRKSOMHET	REGIONRÅDET FOR RINGERIKSREGIONEN	INTERKOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON, NÆRINGSUTVIKLING OG FELLES POLITIKK UTAD. SØKEINNSTANS REGIONALE UTVIKLINGSPROSJEKT
UTDANNING	RINGERIKE VGS HØNEFOSS VGS	SERVICE OG SAMFERDSEL (REISELIV) RESTAURANT- OG MATFAG (KOKK- OG SERVITØRFAG)
NÆRINGS AKTØRER	ATTRAKSJON-/OPPLEVELSER TRANSPORT OVERNATTING/SERVERING	HRINGARIKI, HØNEFOSS; RINGERIKE MUSEUM; ... ASKELOADEN TURBIL; ... SUNDEVOLDEN HOTELL/HISTORISKE; RINGERIKE HOTELL/QUALITY, HØNEFOSS; ...
	RINGERIKE NÆRINGSFORUM	INTERESSE- OG UTVIKLINGSORGANISASJON FOR NÆRINGSLIVET I RINGERIKSREGIONEN FORVALTER KONSEPTET MATRIKE RINGERIKE SOM ER EN SAMMENSLUTNING AV LOKALMATPRODUSENTER..

I kommunene i regionen er det personavhengig reiselivskompetanse. Det samme gjelder lokale banker.

5. Avslutning

Reiselivsnæringen er generelt preget av lav formell kompetanse. Tilsvarende er det generelt lav reiselivskompetanse hos nasjonale myndigheter som premissleverandører for reiselivsutvikling.

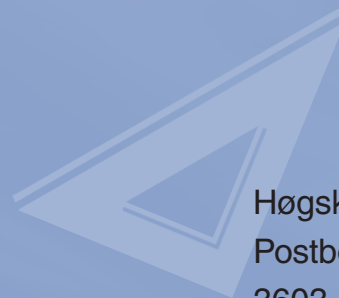
I Buskerud er reiseliv imidlertid en prioritert næring. Dette kom til uttrykk i reiselivsplanen for 2006 – 2008 og opprettelsen av Team reiseliv, og styrkes ytterligere i at fylket som det første i landet er i ferd med å utarbeide egen delplan for reiseliv. I utviklingsavdelingen er det i 2009 gjennomført internkurs i reiseliv for å øke reiselivskompetansen blant rådgivere og saksbehandlere.

Også i bedriftene er realkompetansen vesentlig større enn det som synliggjøres gjennom oversikter over andeler med høyere utdanning, fordi næringen har høy andel uformell kompetanse opparbeidet gjennom læring utenfor det tradisjonelle utdanningssystemet. Reiselivsbedriftene har for eksempel lange tradisjoner for ledere som har 'gått gradene' i bedriften. Uformell læring innenfor rammene av bedriften vil gi god kompetanse på bedriftens historie, driftsmåter og indre liv. Det gir imidlertid ikke nødvendig kompetanse for å drive utviklingsarbeid med markedsfokus i et samfunn i stadig endring.

Det er ikke tvil om at reiselivsnæringen har behov for økt formell kompetanse på viktige fagområder som markedsføring, strategi, reisemålsutvikling, kvalitets- og økonomistyring for å bli mer lønnsomme.

Det er imidlertid heller ikke tvil om at omgivelser i endring krever livslang læring, og at mye av denne læringen bør skje på arenaer der bedrifter møter andre bedrifter, offentlige myndigheter og FoU institusjoner. Ikke minst kan en gjennom samarbeid i dette skjæringspunktet bidra til at bedriftene klarer å gjøre seg nytte av kompetanse, statistikker, markedsrapporter med videre som er offentlig tilgjengelig.

Det er når ulike kompetanse og ulike ideer møtes de fleste innovasjoner skjer. Deltakelse i utviklingsarbeid, hospitering, kollegabasert veiledning, studieturer, utveksling og nettverksbygging styrker realkompetansen på og i reiseliv, samtidig som den øker forståelse på tvers av gamle murer. Et gammelt kinesisk ordtak sier : Skal du gå fort kan du gå alene, men skal du gå langt må du gå sammen med noen. Dette gjelder også i reiselivsutvikling!

Høgskolen i Buskerud

Postboks 235

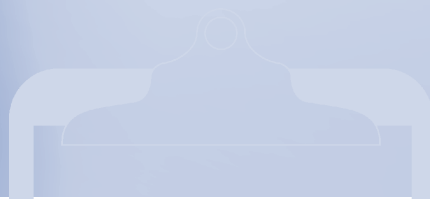
3603 Kongsberg

Telefon: 32 86 95 00

Telefaks: 32 86 98 83

www.hibu.no

ISSN 0807-4488

HØGSKOLEN
i Buskerud